

#37 – maj 2022

Gränslös journalistik!
tidningenglobal.se

TIDNINGEN

Global

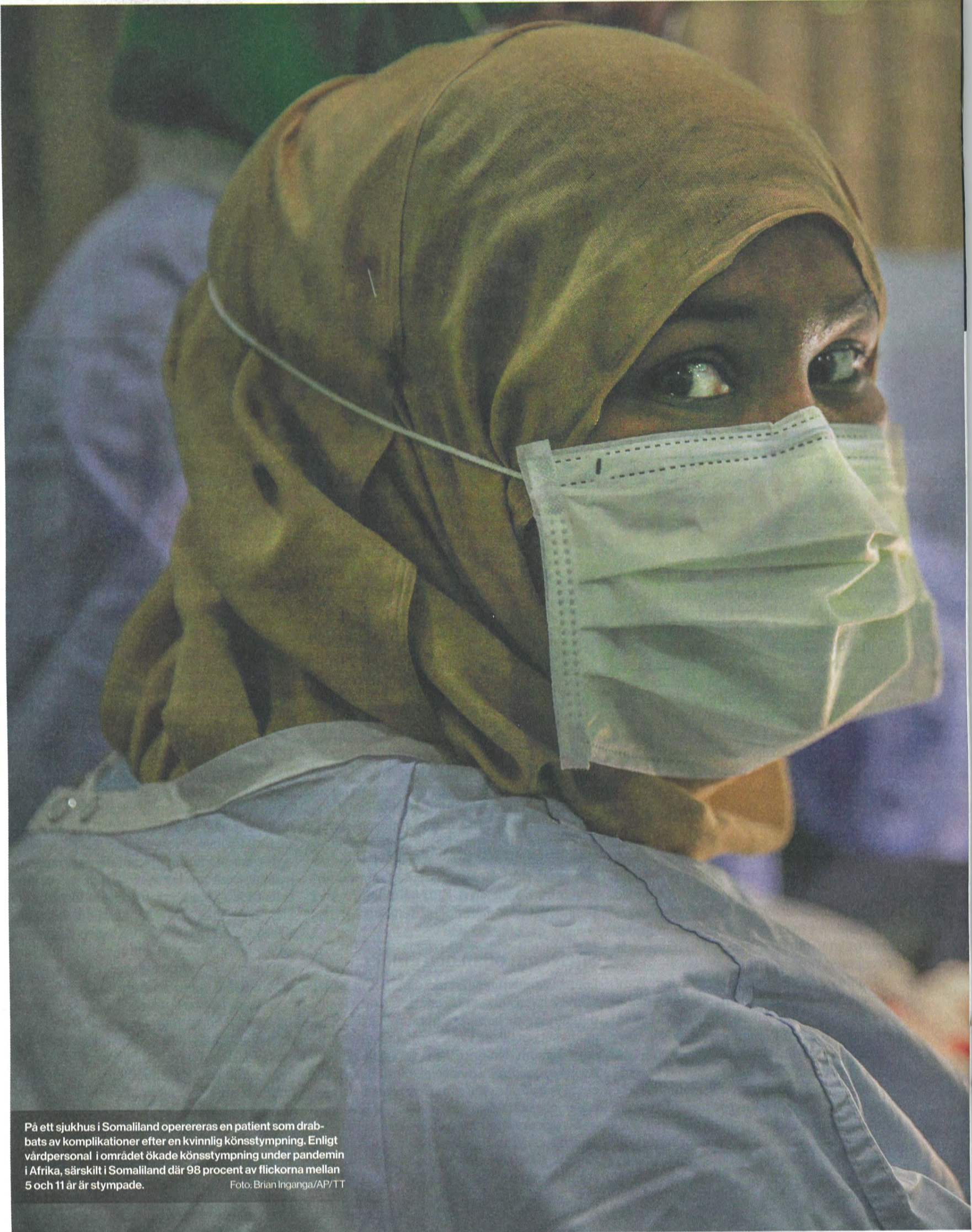
Ukraina i skarven mellan ryska armén och Nato | GLOBAL GRANSKAR

Kalla krigets återkomst

GLOBAL GRANSKAR Könstympling i regligionens namn **ESSÄ** Brasiliens jordlösa inspirerar

NYHETER Historisk seger för Sinn Féin • Ilska när aborträtten hotas • Ny Marcos vid makten

KONFLIKT Ukrainakrisen är Venezuelas trumfkort **RESAN** Jordan runt med Torbjørn C Pedersen

På ett sjukhus i Somaliland opereras en patient som drabbats av komplikationer efter en kvinnlig könstympning. Enligt vårdpersonal i området ökade könstympning under pandemin i Afrika, särskilt i Somaliland där 98 procent av flickorna mellan 5 och 11 år är stympade.

Foto: Brian Inganga/AP/TT

”Vi är inte tillräckligt arga över kvinnlig könsstympning”

Omkring fyra miljoner flickor riskerar årligen att utsättas för kvinnlig könsstympning. Det sker ofta i kulturens eller religionens namn, trots att det inte finns något religiöst stöd för könsstympning.

- Vems kultur är smärta, vems kultur är tortyr, vems kultur innebär en livstid av lidande? säger Maryan Sheikh Abdikadir.

► Det var då frön av tvivel såddes och många frågor väcktes: Sade hon att hon inte hade blivit skuren? Varför blev jag skuren? Varför hade jag fått höra att alla muslimska flickor skärs?

Kvinnlig könstympling är som en amöba, vi tar ett steg framåt men så dyker nya saker upp", säger Maryan Sheikh Abdikadir som bara var sex år när hon könstympades.

REPORTAGE

Text: Bella Frank

Hon har beskrivit stymplingen i dikten *The Cut* som avslutas med att hon efteråt hade repmärken runt sina höfter och ben som bundits efter stymplingen. Repmärkena skulle blekna och såret mellan hennes ben läka ihop. Hud bildades över såret men det psykologiska och fysiska traumat lever kvar i hennes kropp, med kontinuerliga urinvägsinfektioner och ett sargat inre.

är medordförande för nätverket End FGM, Female genital mutilation, Canada är född och uppvuxen i Kenya med somalisk etnicitet, och hon utsettes för den värsta formen av kvinnlig könstympling, infibulation.

Infibulation innebär att de yttre delarna av klitoris, liksom delar av blygdläpparna skärs bort och där sårkanterna sys ihop för att bilda ny hud över vaginan där endast ett litet hål lämnas kvar för urin att droppa ut. Kvinnlig könstympling har ingen koppling till religion men i de samhällsgrupper där det utövas har det ofta klätts i en religiös såväl som kulturell skrud, oavsett om det gäller kristna eller muslimer. Maryan Sheikh Abdikadir är praktiserande muslim och som ung flicka fick hon lära sig att alla muslimska flickor könstympas, att det var ett religiöst krav. I ett möte med en annan muslimsk flicka som inte var könstympad ställdes hennes värld på ända.

- Det var då frön av tvivel såddes och många frågor väcktes: Sade hon att hon inte hade blivit skuren? Hur? Varför blev jag skuren? Varför hade jag fått höra att alla muslimska flickor skärs? Det var frågor som fanns kvar inom mig i över fjorton år och jag hade inga svar, säger Maryan Sheikh Abdikadir.

Risk för flickans liv

Kvinnlig könstympling innebär inte bara risk för flickans liv och ett potentiellt livslångt lidande för den utsatta utan har stora konsekvenser på de samhällen där de utförs som stora samhällsekonomiska kostnader. Den 6 februari inföll den internationella dagen mot kvinnlig könstympling och i samband med det arrangerade Världshälsoorganisationen WHO seminariet "An investment case to end female genital mutilation". I samband med det släpptes en undersökning som har tittat på vårdkostnaderna

för 27 länder som orsakas av kvinnlig könstympling - summan beräknas ligga på omkring motsvarande 14 miljarder kronor årligen. Kostnader som kommer att stiga om inte insatserna mot könstympling ökar kraftigt.

Undersökningsrapporten har inte räknat med omkostnader som handlar om minskad produktivitet eller den minskade livskvaliteten för de som utsätts och siffran på 14 miljarder är därför sannolikt en konservativ uppskattning. Samtidigt är det många flickor och kvinnor som inte får den vård de behöver.

Trenden är nedåtgående

I Kenya utövas kvinnlig könstympling inom många olika etniska och religiösa grupper, men i olika utsträckning, trots att landet införde ett förbud 2011. Uppdelat på religion är drygt hälften av de muslimska flickorna och kvinnorna könstympade, och knappt 18 procent av de kristna är det.

Över 90 procent i åldersgruppen 15-49 år anser att könstympling måste upphöra och trenden över förekomsten i Kenya som helhet är tydligt nedåtgående - 1998 hade knappt 38 procent könstympats och 2014 var den siffran 21 procent, och tittar man specifikt på den yngsta åldersgruppen är andelen 11,4 procent, rapporterar organisationen 28 Too many. Samtidigt könstympas nästan alla flickor i den nordöstra delen av landet, där Maryan Sheikh Abdikadir växte upp. Andelen könstympade kvinnor och flickor mellan 15 och 49 år där är 97,5 procent.

Nästa chock

När Maryan Sheikh Abdikadir började tvivla fanns det ingen att vända sig till, det fanns inget Google att söka information med och ämnet diskuterades inte. Det skulle dröja ytterligare

90%

i åldersgruppen 15-49 år tycker att könstympling måste upphöra i Kenya.

Arbetar för ett stopp

Idag består Maryan Sheikh Abdikadirs livsuppgift av att berätta och informera om kvinnlig könstympling, att arbeta för ett stopp och för att de som har utsatts det ska få den hjälp de behöver.

- Vi lever med följderna av det här, och när tystnad råder finns det ingen hjälp att få. Alla överlevare är inte som jag, när jag går till en läkare talar jag om att jag är en överlevare men alla har inte den möjligheten att tala öppet och söka den vård de behöver.

Och så länge tystnaden består så göds den andra rösten, den röst som stöder kvinnlig könstympling, säger hon till *Tidningen Global* på Zoomlänk från Newfoundland i Kanada dit hon flyttade 2019.

Maryan Sheikh Abdikadir som idag

En skylt som är formad till orden "Jag älskar Somaliland".

Foto: Brian Inganga/AP/TT

► Jag var så chockad och hade inga svar, men jag ville göra något mot kvinnlig könstympning.

Foto: Brian Inganga/AP/TT

▲ Safia Ibrahim demonstrerar verktygen och teknikerna som hon använder när hon utför kvinnlig könstympning. Hon lärde sig proceduren när hon var 15 år och har praktiserat den i 35 år. På bilden syns även grannflickan.

re fjorton år innan nästa chock och omgång tvivel väcktes. Det skedde då hon arbetade i flyktinglägret Kakuma och deltog i en kurs om reproduktion och hälsa - för första gången såg hon en bild på en vagina som inte hade stympats.

- Det här var 1998 och jag var 27 år och jag chockades av att få reda på ett det faktiskt finns en öppning för urinröret, säger hon och förklarar att hon kunde känna hur urinen på henne droppade under den hud som hade vuxit för öppningen. Detta ledde till ytterligare tvivel och också en oro. Inom islam är urin orent och man får inte be utan att vara helt ren. Så hur skulle hon kunna be om hon inte kunde vara säker på att få bort varje droppe urin?

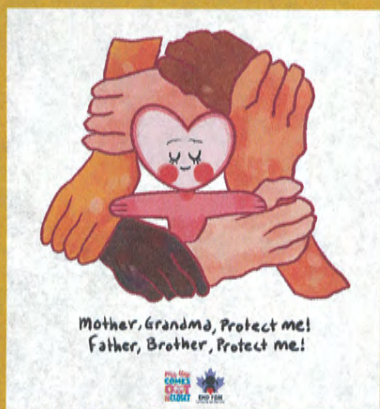
Inte nu heller fanns det någon som kunde svara på hennes frågor. Hon beslutade sig samma kväll att hon skulle låta operera sig för att öppna upp det som hade sytts igen på henne som sexåring. Men beslutet möttes av varningsord som hon hade matats med: "Om jag öppnar upp mig kommer jag inte att bli gift, och vad kommer andra att säga. De kommer att börja hudflänga mig, och allt jag har gjort".

- Jag hade gått på internatskola, hade studerat på universitet långt hemifrån och jag jobbade nu på annan ort och folk skulle kritisera alla de här platserna. Så nästa flicka kommer att förnekas de möjligheterna eftersom de skulle säga att de platserna hade "förstört mig", säger hon och fortsätter:

- Jag var så chockad och hade inga svar, men jag kände att jag ville göra något mot kvinnlig könstympning. Jag bad till Gud: "visa mig vad du vill att jag gör."

Inte prioriterat

Hon fick ett tecken, i form av ett jobb inom det somaliska lokalsamhället i Kenya. Men att lyfta frågan om könstympning var inte enkelt. Det var 2006 och året innan hade en grupp religiösa lärda utfärdat en fatwa som i korthet gick ut på att området hade så många andra problem, med underutveckling, fattigdom och undernäring, att frågan om könstympning inte var prioriterad. Men Maryan Sheikh Abdikadir drev på och ville få religiö-

I End FGM Canadas nya kampanj mot kvinnlig könsstympning står Miss Klitty i fokus. Illustration: Sofia Gutierrez

Kvinnlig könsstympning

- Kvinnlig könsstympning innebär att kvinnans yttre genitalier delvis eller helt skärs bort, eller andra former av skador på kvinnans könsorgan av icke-medicinska skäl.
- Mer än 200 miljoner flickor och kvinnor som lever i dag har tvingats genomgå kvinnlig könsstympning. Varje år befinner sig omkring fyra miljoner flickor i riskzonen att utsättas för kvinnlig könsstympning.
- Att eliminera kvinnlig könsstympning fram till 2030 ingår i FN:s globala mål nummer 5.
- Den 6 februari är den internationella dagen mot kvinnlig könsstympning.

"Kvinnlig könsstympning är som en amöba, vi tar ett steg framåt men så dyker nya saker upp", säger Maryan Sheikh Abdikadir som bara var bara sex år när hon könsstämpades. Foto: Privat

Foto: Manoocher Deghati/USAID

Foto: Manoocher Deghati/USAID

sa lärda män att svara på frågan hur könsstympning kan vara en islamisk sedvänja när religionen samtidigt förbjuder troende från att förändra kroppen.

- Så hur kan då klitorisen skäras bort? Är den inte ett organ? undrade hon retoriskt och inledde en lång process med religiösa lärda som slutade med att några av dem tog ställning emot könsstympning. Andra valde att politisera frågan och började misstänkliggöra arbetet med argument som "varför är väst så intresserade av våra flickors könsorgan".

- Men den offentliga kritiken av alla kampanjer mot könsstympning upphörde och vi kunde nu arbeta i samhället. Vi köpte deras tystnad, säger hon.

Det var under den här tiden som hon fick sin dotter. Och det var den dottern som så småningom fick henne att lämna Kenya för Kanada. Syftet med flytten till Kanada var masterstudier inom antropologi, men också att skydda dottern från att könsstympas.

- Jag var orolig för min dotter. Ingen i min närmsta familj stöder vad jag försöker uppnå, jag är det svarta fåret i min familj. När släktingar kom och hälsade på i Nairobi kunde någon säga till min dotter: "Om du inte blir skuren kommer du att lukta, om du inte skärs kommer det växa ut en orm mellan benen." Vad jag än sade till min dotter var de andra rösterna så många och de försökte få henne att skämmas för sin kropp, säger Maryan Sheikh Abdikadir:

- Jag visste att även om jag kunde skydda henne från den fysiska skärningen skulle jag inte kunna skydda henne från den andra delen, tillmälena, och det blev för mycket, förklarar Maryan Sheikh Abdikadir.

En ny chock

Maryan Sheikh Abdikadir chockades på nytt i mötet med Kanada. Över att så många i landet valde att slå dövörat till vad gäller könsstympning trots att det finns uppskattningsvis så många som 100 000 kvinnor i landet som kan ha utsatts för det. Och flickor befinner sig i riskzonen att tas med till hemländer för att utsättas för könsstympning där, något som är olagligt i Kanada och kan ge upp till fjorton års

▲ I Kenya utövas kvinnlig könsstympning inom många olika etniska och religiösa grupper, men i olika utsträckning, trots att landet införde ett förbud 2011. Drygt hälften av de muslimska kvinnorna är könsstympade, och knappt 18 procent av de kristna.

► Vems kultur är smärta, vems kultur är tortyr, vems kultur innebär en livstid av lidande?

fängelse. Det räcker dock inte, frågan måste diskuteras och finnas på dagordningen, menar Maryan Sheikh Abdikadir.

Hon upplever att det fortfarande finns en motvilja att verkligen ta sig an frågan och att detta beror på en ovilja att klampa in på något som ses som någons kultur. Hon pekar bland annat på hur vissa inom det akademiska ämnet antropologi har sett på kvinnlig könstymning som en del av vissa gruppers kultur. Maryan Sheikh Abdikadir har svårt att acceptera en sådan syn:

- Vems kultur är smärta, vems kultur är tortyr, vems kultur innebär en livstid av lidande?

Inte arga nog

Maryan Sheikh Abdikadir menar att världen fortfarande använder sig av olika ursäkter från att verkligen engagera sig i att få kvinnlig könstymning att upphöra. Visserligen, säger hon, görs mycket bra arbete för att få könstymning eliminerat fram till 2030 - vilket FN:s globala mål nummer 5 föreskriver, men samtidigt ser hon en ovilja att verkligen se frågan som ett människorättsbrott.

- Om du slår ditt barn så är det en barnskyddsfråga. Men när det handlar om kvinnlig könstymning så börjar folk fråga "men ska vi blanda oss i deras kultur, kommer vi att ses som rasister eller kolonialister?". Varför dyker sådana argument alltid upp? Det är därför jag menar att man

försöker kringgå frågan. Om någon skar av ett finger skulle ingen komma med ursäkter kring det. Jag anser att vi inte är tillräckligt arga över kvinnlig könstymning. Det är ett människorättsbrott och det är en livshotande fråga som påverkar hela ditt liv. Det sker förändringar men jag tror att mycket mer skulle hända om vi var mycket argare.

Måste utmanas

Själv är hon övertygad om att kvinnlig könstymning måste utmanas konstant och hennes eget arbete mot könstymning sker i alla hennes kontakter och på sociala medier. På Facebook skrev hon för två år sedan en post om några av de myter om klitoris hon hade fått höra under uppväxten, och hon använde det somaliska ordet för klitoris, kintir. Den första posten orsakade stora reaktioner men hon fortsatte:

- Även om de vill kritisera och banna mig för att jag talar om kintir så måste de använda ordet, skriva det och uttala det och det var just det jag ville åstadkomma.

- Om jag nu missar att skriva en dag så är det någon som hör av sig och säger "Madam Kintir, har du glömt bort klitoris?". Jag kommer att fortsätta för det måste normaliseras och finnas i folks vokabulär, säger hon och förklarar att det var detta som låg bakom End FGM Canadas sociala medier-kampanj med den tecknade figuren Miss Klitty, som Tidningen Global rapporterade om nyligen.

När hon tittar på vad som görs

mot kvinnlig könstymning ser hon både framgångar som har åstadkommit men varnar också för att titta för mycket på kvantitativa lösningar som lätt leder till misstag. Ett sådant misstag var ett program som infördes i flera afrikanska länder som syftade till att skapa alternativa inkomstkällor för de, ofta äldre, kvinnor som genomför själva könstymningen. Men många fortsatte skära ändå eller gav andra kvinnliga släktingar i uppdrag att fortsätta - ibland blev det helt enkelt fler som utförde könstymning.

- Förändring kan inte köpas. Om något är en social norm måste vi ändra den normen, säger Maryan Sheikh Abdikadir, men menar samtidigt det finns en bra grund för arbetet i Kenya.

Tystnaden bryts

Vad gäller Kanada ser hon tydliga tecken på att tystnaden håller på att brytas och att intresset växer för att hjälpa överlevare och flickor i farozonen.

- Det är inte min kultur, och inte min religion. Min enda agenda nu är att jag inte vill att någon annan flicka ska utsättas för det jag utsattes för.

Bella Frank

Läs även de första delarna i artikelserien:

Del 1:
Hon vill sätta stopp för kvinnlig könstymning

Del 2:
"Kvinnlig könstymning är en global fråga"

"Förändring kan inte köpas. Om något är en social norm måste vi ändra den normen", säger Maryan Sheikh Abdikadir.

Foto: Manoocher Deghati/USAID

Safiya Abukar Ali deltar i en självhjälpgrupp som gör motstånd mot kvinnlig könstymning.

Foto: Jason Stratusso/AP/TT

Tonårsflickor diskuterar kvinnlig könstymning efter lektionstid i Somaliland i Unicef:s regi.

Foto: David Mutua

Youssria Awad leker med sina döttrar, som bor i Khartoum i Sudan. Hon vägrar att låta könsstympa sina barn. Kvinnlig könsstympning innebär att de yttre delarna av det kvinnliga könsorganet avlägsnas, helt eller delvis. WHO, Världshälsoorganisationen, slår fast att könsstympning är en "extrem form av diskriminering" mot kvinnor. Foto: Marwan Ali/AP/TT